

Курінний О.В., викл СНАУ, Лук'янова Ю. М., викл. СНАУ,

ЦІЛІ ТА СТРАТЕГІЯ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Згідно з рекомендаціями по розвитку освіти дорослих, що були прийняті Генеральною конференцією ООН з питань освіти науки та культури у загальному плані цілями освіти дорослих названі сприяння:

- (а) зміцнення миру, міжнародному взаєморозумінню і співробітництву;
- (б) розвитку критичного розуміння основних проблем сучасності і соціальних змін і здатності брати активну участь у прогресі суспільства з метою досягнення соціальної справедливості;
- (в) все більшого усвідомлення відносин, що зв'язують людину з навколишнім фізичним і культурним середовищем, і розвитку прагнення до поліпшення цього навколишнього середовища, до поваги і охорони природи, загальної спадщини і суспільної власності;
- (г) створення розуміння і поваги різноманітних звичаїв і культур як в національному, так і в міжнародному плані;
- (д) все більшого усвідомлення і здійснення різних форм комунікації і солідарності на сімейній, місцевому, національному, регіональному і міжнародному рівнях;
- (е) розвитку здатності набувати самостійно, в групах або в умовах організованого навчання в спеціально створених для цієї мети навчальних закладах — нових знань, кваліфікацію, формувати погляди або форми поведінки, що сприяють всебічному розвитку особистості;
- (є) забезпечення свідомого і ефективного введення особистості в трудове життя шляхом надання чоловікам і жінкам технічної та професійної освіти високого рівня, а також розвитку здатності створювати, самостійно або в групі, нові матеріальні блага і нові духовні чи естетичні цінності;
- (ж) розвитку здатності розуміти в достатній мірі проблеми, пов'язані з вихованням дітей;
- (з) розвитку здатності творчо використовувати час дозвілля і здобувати будь-які необхідні або бажані знання;

(і) розвитку необхідного вміння користуватися засобами масової інформації, зокрема радіо, телебаченням, кіно і друком, інтерпретувати різну інформацію, адресовану суспільством сучасним чоловікам і жінкам;

(к) розвитку здатності вчитися вчити.

Як зазначено в рекомендаціях по розвитку освіти дорослих, вона має базуватися на наступних принципах:

(а) вона повинно ґрунтуватися на потребах учнів і використовувати їх різнобічний досвід у розвитку освіти дорослих; першочергову увагу в перспективі колективного розвитку має бути приділена групам, що перебувають у несприятливому становищі з точки зору освіти;

(б) вона повинно покладатися на здатність і прагнення усіх людей розвиватися протягом всього життя як в особистому плані, так і в плані соціальної діяльності;

(в) вона повинно спонукати інтерес до читання і розвивати прагнення до культури;

(г) вона повинна стимулювати і підтримувати інтерес дорослих учнів, звертатися до їх досвіду, віри в себе і забезпечувати їх активну участь на всіх етапах процесу освіти, до якій вони залучені

(д) вона повинна бути пристосована до конкретних умов побуту і праці, враховувати особисті якості дорослих учнів, їх вік, сімейне, соціальне, професійне положення, середовище, в якому вони живуть, і характер взаємозв'язку цих факторів;

(е) вона повинна забезпечувати участь окремих дорослих, груп і громад у прийнятті рішень на всіх етапах процесу навчання, включаючи визначення потреб, розроблення навчальних планів, здійснення та оцінку програми, і планувати заходи по освіті дорослих з урахуванням зміни середовища, у якій працюють і живуть дорослі;

(є) вона має організовуватися та здійснюватися гнучко, з урахуванням соціальних, культурних, економічних та інституційних чинників кожної країни і суспільства, до яких належать дорослі учні;

(ж) вона повинна сприяти економічному та соціальному розвитку всього суспільства в цілому;

(з) вона повинна визнавати в якості невід'ємної частини процесу утворення форми колективної організації, створені дорослими для вирішення їх повсякденних проблем;

(і) воно має визнавати, що кожний дорослий, чоловік чи жінка, в силу свого життєвого досвіду, є носієм культури, що дає йому можливість виступати в процесі освіти, в якій він бере участь, одночасно в якості учня і вчителя.

Кожній державі-члену слід:

(а) визнати освіту дорослих необхідним і специфічним компонентом своєї системи освіти і постійним елементом своєї політики соціального, культурного і економічного розвитку; таким чином, їй слід сприяти у створенні структур, розробці та виконанні програм і застосуванні методів навчання, що відповідають потребам і сподіванням всіх категорій дорослих, незалежно від статі, раси, географічного походження, віку, соціального стану, світогляду, віросповідання або раніше отриманої освіти;

(б) визнати, що, хоча в певній ситуації або в певний період освіта дорослих може грати якусь компенсуючу роль, вона не призначена для того, щоб замінити відповідну освіту молоді, яке є передумовою повного успіху освіти дорослих;

(в) ліквідуючи ізоляцію жінок від освіти дорослих, сприяти забезпеченню рівності доступу і повної участі жінок у всьому комплексі заходів з освіти дорослих, включаючи підготовку до отримання кваліфікації, що дає можливість виконувати роботу або обов'язки, які досі були привілеєм чоловіків;

(г) вживати заходів з метою сприяння тому, щоб в програмах освіти дорослих брали участь члени найбільш знедолених груп, міських або сільських, осілих або кочових, і зокрема, неграмотні, молодь, яка не отримала достатнього загальної освіти або кваліфікації, робітники-мігранти і біженці, безробітні працівники, представники етнічних меншин, особи, які страждають фізичними чи розумовими вадами, особи, які стикаються з труднощами соціальної адаптації, і ув'язнені.

Місце освіти дорослих у кожній системі освіти слід визначити з метою:

- (а) усунення основних проявів нерівності щодо доступу до початкової освіти і підготовки, зокрема нерівності, пов'язаного з віком, статтю, соціальним становищем або соціальних чи географічних походженням;
- (б) забезпечення наукової основи безперервної освіти та навчання, а також більшої гнучкості в тому, що стосується розподілу часу між освітою і роботою, і в зокрема забезпечення чергування періодів навчання і роботи протягом усього життя, і сприяння поєднанню навчання з трудовою діяльністю;
- (в) визнання і широкого використання існуючої або потенційної освітньої цінності різноманітного життєвого досвіду дорослої людини;
- (г) полегшення переходу від одного виду або рівня освіти до іншого;
- (д) досягнення більшої взаємозв'язку між системами освіти та її соціальних, культурних і економічних оточенням;
- (ф) досягнення більшої ефективності витрат на освіту з точки зору їх вкладу в соціальний, культурний та економічний розвиток.

Слід мати на увазі необхідність врахування освіти дорослих, включаючи розповсюдження грамотності, при складанні та виконанні програми розвитку.

Цілі освіти дорослих повинні знайти своє місце в національних планах розвитку; їх слід визначати згідно з загальними цілями політики освіти та політики соціального, культурного та економічного розвитку. Освіта дорослих та інші форми освіти, зокрема шкільна та вища освіта і первинна професійна підготовка, повинні передбачатися і організовуватися як рівноправні і необхідні складові частини координованої, але диференційованої системи освіти відповідно до принципів безперервної освіти та навчання.